

"מפרי הארץ"

"פרשת זיי שרה"

"וישמע אברהם אל-עפרון וישקל אברהם לעפרון את-הקסף אשר דבר באזני בני-חת ארבע מאות שקל כסף עבר לסחר"

"אמור בעט ועשה הרבה"

רש"י: וישקל אברהם לעפרון - חסר וי"ו, לפיק שאמר הרבה ואפילו מעט לא עשה, שנטל ממנו שקלים גדולים שהן קנטרין, שנאמר (פסוק טז) עובר לסוחר, שמתקבלים בשקל בכל מקום ויש מקום ששקליהן גדולים שהן קנטרין, צינטיניר"ש [מטבעות של מאה] בלע"ז.

שפתי חכמים: ואף על גב דיעקב ואהרן בכל מקום חסרים וי"ו, מכל מקום הואיל ועפרון מלא הוא בכל הפרשה אלא זה חסר בלבד אתי למדרש, אבל יעקב ואהרן בכל מקום חסרים הם ובמקום שהם מלאים למדרש אתא.

הדר זקנים: וישקול אברהם לעפרון. חסר לפי שהרשע אומר הרבה ואפי' מעט לא עשה שמתחלה רצה ליתן לו בחנם ולסוף שקל לו בד' מאות שקל כסף עובר לסוחר כלו' במשקל טוב ומלא שכל סוחרים נרצים לו. י"א עפרון חסר עולה ד' מאות כנגד ד' מאות שקל ששקל לו אברהם. ד"א עפרון חסר וא"ו (גימ' ר"ע עי"ן כנ"ל להגיה) לפי שהכניס עין הרע בממונו של אברהם והיינו דכתיב נבהל להון איש רע עין.

תורת חיים: ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר. נראה דלכך נקט קרא עובר לסוחר לשון יחיד אף על גב דארבע מאות הוו לאשמעין שכל אחד מן השקלים היה מתקבל בפני עצמו בכל מקום שכל כך דקדק עמו שלא רצה לקבל ממנו אפילו שקל אחד פחות המשקל קצת דאורח דארעא דאפילו מי שהוא עין רעה כשמקבל סך גדול ד' מאות שקלים אינו מדקדק לקבל ביניהן ארבעה וחמשה פחותי המשקל עפרן לא רצה לעשות כן מיהו פשטא דהכא נקט עובר לשון יחיד דקאי אשקל.

כלי יקר: וישקול אברהם לעפרון. חסר וי"ו. כתב בעל הטורים לפי שהיה רע עין ו עפרון חסר וי"ו עולה למספר רע עין. וטעמו של דבר לפי שאמרו חז"ל (בבא בתרא ט ב) כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות וכו', וכל מי שרעה עינו באחיו האביון ואינו נותן לו כלום אינו מתברך בשש ברכות אלו, על כן חסרה וי"ו דעפרון כי מצד שהיה רע עין חסרו ממנו שש ברכות אלו. וחז"ל אמרו (סוטה לח ב) אין נותנין כוס של ברכה כי אם לטוב עין שנאמר (משלי כב ט) טוב עין הוא יבורך אל תקרי יבורך אלא יברך. ומכל מקום מראה שניהם אמת רצה לומר הקרי והכתיב כי מי שהוא טוב עין מברך לאחרים בעין יפה, על כן יבורך גם הוא בשש ברכות כהוראת וי"ו של יבורך כי הוא כתיב מלא:

ותדע עוד, כי רע עין עולה למספר ארבע מאות על כן מצינו בארבעה מקומות מספר ארבע מאות אצל בעל עין רע. א) בעפרון שהיה רע עין על כן לקח ארבע מאות שקל כסף. ב) אצל אחי יוסף שהיה עינים רעה באחיהם יוסף הצדיק ונתקנאו בו עבור כתונת הפסים שעליו על ידי כך נתגלגל הדבר וירדו למצרים והיו ארבע מאות שנה בגירות ועיניו ועבדות. ג) אצל עשו שרעה עינו באחיו יעקב ונתקנא בו על הברכות אשר ברכו אביו כי על כן אמר יעקב ורווח תשימו בין עדר לעדר כדי למלאות עיניו של אותו רשע על כן בא עשו וארבע מאות איש עמו. ד) נבל הכרמלי היה איש כילי ורע עין כנודע, על כן בא עליו דוד עם ארבע מאות איש לשלם לו כמדתו.

באר מים חיים: וישמע אברהם אל עפרון. מה שאמר לו בדבר המקח ד' מאות שקל כסף שמע לו, אבל וישקול אברהם וגו' כנזכר, כי לא רצה אברהם לעמוד על נאמנותו. וגם כי לא רצה לעבור על לפני עור וכיון שזה היתה שבועה ביניהם וכל עוד שעפרון אינו מקבל המעות הכל שלו הוא אף שאמר לו בדברים בעלמא, והגם שלא יחזור מכל מקום לענין השבועה, עוד שלו הוא ועל כן שקל לו תיכף כל אשר פסק בשקלים גדולים. וגם לא רצה אברהם לקבור את שרה בשדה עפרון אף על רגע אחת, כי כל עוד שרשות עפרון על השדה לא יוכל כל כך קדושת ה' לשרות בו בשום אופן, אבל כשקנהו אברהם ונקרא שם אברהם עליו אז נאמר ויקם שדה עפרון כי תקומה היתה לו שתוכל הקדושה לשרות במקום ההוא להיותו כבר תחת רשות אברהם. וזה שאמר הכתוב תיכף.

בת עין: (בראשית דרושים לחנוכה) איתא בגמרא צדיקים אומרים מעט ועושין הרבה רשעים אומרים הרבה ואפי' מעט אין עושין. והענין הוא כי עיקר עבדות ה' הוא לעבוד אותו ית' בתלת לבושין מחשבה דיבור ומעשה שיהיה בחינת מחשבתו ודיבורו לשם ה' ולקשר בחינת מעשה לבחינת מחשבה דיבור שיהיה גם מעשהו לשם ה' ואז יהיה בבחי' שוה היינו שיהיה מחשבה דיבור ומעשה שלו שוים לעבודתו ית'. גם כי שו"ה שיי"ן מרמז על בחינת מחשבה שיי"ן דתלת ראשין וא"ו מרמז על בחינת דיבור בחינת קול ה' מרמז על בחינת מעשה ולזה בצדיקים שמקשרים מעשיהם לבחינת דיבור ומחשבה שלהם שדבוקה בבורא כל עולמים ב"ה עי"ז עושין הרבה. וברשעים אף שלפעמים רוצין במחשבתם ודיבורם לעשות איזה דבר טוב אך מחמת שאין מעשיהם דבוקים במחשבתם אפילו מעט אינם עושים. והנה בעונותינו הרבים כל איש הישראלי רוצה לעבוד את ה' במחשבה ודיבור שלו וכיון שבא לבחינת מעשה נפסק החימות שלו ואינו יכול להוציא מחשבתו אל הפועל במעשה.

"מפרי הארץ"

הלכה

אבן העזר

א' האם החתן יכול לברך שבע ברכות בעצמו?

תשובה: מעשה רוקח בשם ר"א בן הרמב"ם כ' שלא יברך (ועיין סימן לד' אה"ע סב' ולד')

ב' האם מי שלא אכל פת יכול לברך ברכת שבע ברכות?

תשובה: יכול. (עיין סימן סב')

חושן משפט

א' האם יש בל תלין בשכירות קרקע?

תשובה: לשו"ע אין איסור לגר"א יש איסור ובאהבת חסד חשש לדעה זו. (עיין סימן שלט')

ב' האם יש בל תלין בשכירות בית?

תשובה: בזה יש יותר מקום להחמיר כיון שזה תלוש ולבסוף חברו. (עיין סימן שלט')

אורוז זויים

א' מה צריך לעשות בין אכילת דגים לבשר?

תשובה: לאכול משהו ולשתות משהו. (עיין סימן קעג')

ב' האם דגים ובשר בטלים בששים?

תשובה: להלכה בטלים. (עיין ט"ז פ"ת יו"ד סימן קטז')

יורה דעה

א' האם צריך לעשר תפוזים שנלקטו עכשיו?

תשובה: הם הפקר ואינו צריך לעשרם. (עיין סימן שלא')

ב' האם צריך לעשר בננות שנלקטו עכשיו?

תשובה: צריך. כי בירק הולכים אחר לקיטה. (עיין סימן שלא')

"מערת המכפלה"

שהיתה מחילה שהיתה מוציאה את הטומאה א"ש וע"ק הרי שכם היתה ג"כ מערי הלויים ולמה לא פינו משם את קבר יוסף הצדיק דמשמע שלא פינוהו דהא כתיב ויהיו לבני יוסף לנחלה ועי' סוטה י"ג ב' וידוע עד היום מקום קבר יוסף בשכם כמש"כ בכו"פ פ"א ובס' גלילות א"י שוב העירוני שמש"כ שמחילה יוצאה ממערת המכפלה אינו נכון דבשלמא בירושלים שהי' תקנת חכמים משום טומאה שפיר מהני מחילה שלא יטמאו אבל בערי הלויים דכתיב ולכל חייתם ולא לקבורה מה מועיל מחילה הרי עכ"פ יש כאן קבר אבל י"ל שהתורה לא אסרה אלא שלא יקברו אחר שנעשה ערי הלויים כדכתיב לכל חייתם לחיים ניתנו ללויים ולא למתים א"כ זה דוקא אחר שנעשה ערי הלויים אין לקבור שם אבל א"צ לפנות מה שהי' מקודם ונאמר שקבר יוסף נעשה לפני שנפל בגורל שזה מערי הלויים וכ"ש מערת המכפלה אבל בירושלים שהי' תקנת חכמים כדי שלא יהא טומאה בירושלים א"כ בודאי צריך לפנות גם מה שהי' קודם לכן.

דרך אמונה: (ביאור ההלכה הלכות שמיטה ויובל פרק יג) **ויל"ע** הרי חברון עיר מקלט היתה ומערי הלויים ולמה לא פינו ממנה את מערת המכפלה ואין לומר דרק ללויים אסור לקבור ולא לאחרים דא"כ מאי פריך במכות י"ב א' איך קוברין את הרוצחים וי"ל דגם שם היתה מחילה שהיתה מוציאה את הטומאה כדאי' בספרי ס"פ ברכה מחילה יוצאה מקבורתו של משה לקבורתן של אבות אבל **קשה** א"כ למה ציין ר' בנאה מערת המכפלה שלא יטמאו בה הכהנים כמ"ש בב"ב נ"ח א' הרי המחילה היתה מוציאה הטומאה ואיך יטמאו הכהנים ואולי חששו שיסתם המחילה דבשלמא בירושלים אפשר לבדוק אבל כאן שהמחילה הלכה לקבר משה א"א לבדוק דהא כתיב ולא ידע איש את קבורתו ו**אפשר** דלכתחלה כשנתנו ללויים את חברון לא נתנו להן את מערת המכפלה שלא יצטרכו לפנות כיון שנקברו שם ע"פ הדבור ועי' בפתיחתא דאיכ"ר סי' כ"ד הלך ירמיה' למערת המכפלה ואמר לאבות העולם כו' **וקשה** הרי ירמיה' כהן הי' ואיך הלך למערת המכפלה ואולי עמד סמוך לה ולא נכנס לתוכה ואם נימא

"מפרי הארץ"

סיבון ד'

בעניין: דיני נטילת ידיים

תשובה: יש מחמירים במים מלוחים וסרוחים אבל להלכה יכול לברך בכל הנ"ל.

ו: איך סדר לקיחת הכלי בידו?

תשובה: יקח הספל בימין ונותנו לשמאל ויטול יד ימין תחילה.

ז: מי שיש לו ר"ר על ידיו האם מותר בתפילה וברכות?

תשובה: מותר.

ח: האם טוב לשון ביום ומה השיעור בשבת ובחול?

תשובה: בעל נפש לא ישן יותר משיתין נשמן ושיעורו י"א ג' שעות וי"א יותר מחצי שעה וי"א מעט יותר מג' דקות ובשבת מותר ומי שא"א בלא שינת צהריים מותר לישון מעט אבל לא יאריך בה אלא כפי הצורך לעבודת ה'.

ט: מידי דמנקי האם מועיל לתורה ברכות ולתפילה לכתחילה בדיעבד ומה לברך ואיך צורת הנקיין?

תשובה: לכתחילה יטול ובדיעבד מועיל לתורה ולברכות ולתפילה ועיין בסימן צ"ב שלתפילה יש לחזר אחר המים ועי"ש וי"א שאם יש לו מים ראוי להחמיר ליטול, ויברך על נקיות ידיים וינקה כל היד בין גבו בין תוכו עד הפרק ובדיעבד עד קשרי אצבעותיו.

י: כל הדברים שכתב השו"ע ליטול ידיו כמה פעמים יטול והאם צריך למהר ליטול ומה עונשו של מי שאינו נוטל?

תשובה: י"א ג"פ י"א רק הקם מהמיטה ג"פ ויש למהר ליטול משום ר"ר שעליו ויכול להזיק לאבריו.

א: ג' לנט"י והאם צריך לרחוץ גם פניו ורגליו ומדוע והאם ירחץ פיו והאם זה חובה?

תשובה: משום רוח רעה לרא"ש גם משום נקיות ולרשב"א דנעשה בריאה חדשה ותיקנו נט"י ככהן שמקדש ידיו מהכיוור קודם עבודתו וצריך לרחוץ משום כבוד קונו ובמקומות שהולכים יחפים צריך לרחוץ גם רגליו ויש נוהגים לרחוץ פיהם וכן טוב לנהוג.

ב: אשר יצר מתי יברך כשנצרך לנקביו וכשאינו נצרך לנקביו לרמ"א ולרוצה להסתלק מן הספק?

תשובה: אחר עשיית צרכיו וכשאינו נצרך לרמ"א יברך והרוצה להסתלק מן הספק יברך רק אחר עשיית צרכיו.

ג: כמה פעמים צריך ליטול על כל יד ועד היכן ביד לעיכובא וכשנטל על יד אחד האם מועיל?

תשובה: ג' פעמים ולגר"א ד' פעמים לכתחילה עד הזרוע ובדיעבד עד קשרי אצבעותיו נטל יד אחת בדיעבד סר רוח רעה מאותו יד.

ד: קודם נטילה באיזה אברים לא יגע והאם אוסר את המאכלים ואת גיגית שכר?

תשובה: פה חוטם עיניים אוזניים ושאר נקבים וכן במקום חבורה בדיעבד לא אוסר המאכלים וידיח המאכל ג' פעמים ובשכר מח' וצ"ע למעשה.

ה: האם יכול ליטול ולברך בפחות מרביעית ובמים מלוחים או סרוחים בכלי שבור כשפותח ברז וכשטובל ידיו בכלי?

בנשיאות מרן הגרש"א שטרן שליט"א

רח' הרב קוק 1 בני ברק 0533107467

kolmoshasofer@gmail.com

mprihaaretz@gmail.com

"מפרי הארץ"

"מבלית הוועד"

מהרב מיכאל אולמן שליט"א

מצוות מילה

"שים נא ידך תחת ירכי" פרש"י שהנשבע צריך שיטול חפץ של מצווה וכו'.

מקשים העולם: למה נחשב המילה חפץ של מצווה הרי אין בו עכשיו מצווה אלא שפעם עשו בו מצווה ואיך זה נחשב לחפץ של מצווה לעולם.

ולכאורה: מכאן סייעתא למשכ' בשות' המהר"ח אור זרוע דמצוות מילה אינה רק במעשה המילה אלא בכל רגע ורגע שאדם מהול הוא מקיים מצוות מילה והוכיח כן ממה שאמרו במנחות שדוד המלך כשהיה במרחץ נצטער שהוא ללא מצוות כיוון שנזכר במילתו שמח שנאמר שש אנוכי על אמרתך. ומבואר דבמילה נחשב שעושה מצווה, ולכן השביע אברהם אבינו במילה.

ויש להוכיח: עוד בדברי המהר"ח או"ז דמה שאומרים בברהמ"ז ועל בריתך שחתמת בבשרינו ואם זה מצווה שהיתה פעם ועכשיו אינו מקיים לא שייך כ"כ להודות על זה בכל יום.

ובאילת השחר: כאן העיר על שיטת המהר"ח או"ז איך יתכן לומר שנחשב שמקיים מצווה כל רגע הרי אינו עושה כלום ואין לו בחירה בזה דכבר מלו ואין בידו לבטל את המילה ובמה זה נחשב שמקיים את המצווה.

ונראה: ליישב ע"פ מה שכ' העמק דבר בפ' לך על הפסוק "והיה לאות ברית ביני וביניכם דיש כאן מצווה שהמילה תישאר כך תמיד והמושך ערלתו מבטל מצוות עשה זו ואע"פ שמסקנת הגמ' ביבמות ע"ב דמשוך לא נחשב ערל מדאו' זהו לגבי תרומה וקודשים שאינו נחשב ערל אבל מ"מ מבטל את המצוות עשה של והיה לאות ברית.

ויש לומר: דזהו כוונת המהר"ח או"ז דמקיים בכל עת שיש בידו למשוך את עורלתו ולבטל ממנו את האות ברית שהוא חותם בעבודת ה' והוא אינו מבטל ורוצה להישאר באות ברית קודש וזהו קיום מצוות עשה.

והנה: מדברי הנצי"ב נראה דבאמת המשוך צריך למול את עצמו מדאורייתא כדי לקיים את מצוות והיה לאות ברית ולכאורה זה קצת דחוק דלא נזכר כן בפוסקים ויש מקום לדון דאחרי שקילקל וביטל את האות ברית על ידי שמשוך את ערלתו לא יועיל שיחזור ויגלה דהמילה נחשבת לאות רק כשהוא מגולה מכוח מעשה המילה דאז נחשב הכל כהמשך של המילה אבל אם זה מגולה מכוח סיבה אחרת שלא על ידי המילה אין זה אות ברית ולכן אין חיוב להחזיר את מה שמשך דלא יועיל כלום.